

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicam in partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Számmér Imre könyvnyomdája.

Koronáink figyelmebe.

A Fejérmegyei Napló mult heti számában foglalkozott az őszi papi gyűlésekkel — a koronákkal s különösen két dolgot melegen ajánlott figyelmünkbe, a szövetkezetek ügyét s a katolikus irányú sajtó istápolását. Együtt levén ugyanis egy egész kerületnek vezérei, a kik ma már nemcsak a lelkiekben, de hovatovább az anyagiakban is hivatott tanácsadói és vezetői lesznek a reájok bízott községeknek, egymásközt megbeszélve a bajokat, praktikus tanácsokat adhatnak, egyöntetű eljárást állapíthatnak meg.

Egy nem kevésbé fontos, mindenkit érdeklő ügyről óhajtanék néhány eszmét fölvetni: a magyar katolikus hitoktatás ügyéről, erről a mostoha gyermekről, melyet oly sokan dajkálnak, de igazi édesanyját, a ki nagy szeretettel sokat tenne érte, még eddig nem talált.

Sokszor hallunk panaszokat, hogy gyermekeink elhagyva az iskolát, mintegy elvadulnak azoktól az eszméktől, a melyeket hosszu esztendők fáradságos munkája szívükbe csepegtetni igyekezett. Az az élénk lelkesedésszerű ragaszkodás, melynek a gyermek szívét egy szebb, ideális, lélekenek, szívnek megfelelő világ után el kellene tölteni, csak nagyon rövid ideig észlelhető, mintha szabadulni igyekeznének tőlük.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Bülbül.

(Török rege.)

Írta: M. Prigl Olga.

Közel a tengerhez, imbolygó cipruslombok árnyalta kies helyen állott a Mehmed basa palotája. Ma csak rom. A ledölt márványoszlopok helyét benőtte a vad-fű, az árva csalán, a diszkert bokrai rendetlen bozóttá vadultak. Az egymásra hányt kövek között apró, elsurranó gyíkok hátán csillan meg a napsugár, — ezek az egyedüli élő lakói a pusztá helynek. Benn is körülötte is néma halotti csönd. De ha le száll az alkonyat, vad láрма, kísérteties zugás hallatszik fel a kövek alól s nehéz sóhaj kél az esti szélben a romok között . . .

Egy öreg bevándorolt örménytől hallottam mesélni:

Mikor Mehmednek egyetlen leánya Aida megszületett, ugyanakkor a basa néger szolgálja egy halvány arcú, szőke fiúcskát talált a tengerparton, ki ott cézétalanul bolyongott föl és alá. Nyilván szegény hajótöröttnek gyermeke, kit valamely távol szigeten fedezett fel egy arra elvitorlázó hajó s rost ide szállította emberlakta helyre, további sorsát a rajta megkönyörülő szivekre bízva. A fiú alig látszott négy évesnek. Nagy, sötét szemei féltéken csüggték a szolgán, a ki őt Mehmedhez vezette.

A basa tanult ember volt. Hétféle nyelven értett és beszélt. Mind a hét nyelven megpró-

ba bálta szólásra birni a fiút, de hasztalan. Annak ajka csukva maradt s a beszéd és szó iránt nem mutatott semmi fogékonyságot. Ellenben annál nagyobb figyelemmel hallgatta a madarak énekét. Arca fölvidult s olyan szépen csicseregött közbe, hogy Mehmednek s vele az egész udvarnak szeme szája nyitva maradt bámulatában.

Attól kezdve csodának tartották a haloványképű, szőke gyermeket. A basa elnevezte őt Bülbülnek s hovatovább nagyobb öröme telt benne. Szabad bejárást adott neki palotája legbelsőbb termeibe s az ő dala ringató álmomba a bölcsőben szunnyadó kicsi Aidát. Évek jöttek, évek mentek. Az apró szőke fiúból magas, halovány ifju lett a bölcsőben szunnyadó csöppégből viruló hajadon. A két fiatal lélek szerette egymást, mintha csak testvérek lettek volna. Örültek a virágnak, melyet együtt tépettek, a szines csigahéjaknak, miket a tengerparton együtt találtak. Énekeltek a napsugárnak és versenyt daloltak a süvöltő szélviharral.

Pedig nagyon könnyű belátni, hogy a gyermekeknek épen ezt a studiumot kellene legkönnyebbé, legszeretreméltóbbá tenni, hogy valamennyi tárgy között ezt szeresse legjobban. Annaira könnyűvé kel-

lene tenni, hogy a hitoktatónak nem a könyv szavainak megmagyarázásával, hanem inkább szemléltető példák, erkölcsi történetek elbeszélésével a sziveket teljesen megnyerjék az előadott igazságoknak. Hiszen a gyermek nem annyira az eszével, mint inkább a szívével gondolkozik.

Olyannak kellene lenni e tankönyvnek s vele a hittani óráknak, hogy emléke, mint egy kedves kép a multból, végigkísérje az aggkor életbölcességéig s nem olyannak, mint a milyent rövidesen igyekszik a fejből kivenni, mint a melylyel legtöbb keserűség jutott osztályrészül neki.

Volt már a ki próbálkozott ilyen tankönyvnek megírásával, meg is írta félig, jó is volt, a ki ért hozzá megpróbálta s nem győzött elég dicséretet mondani rá. Aztán megszünt dolgozni, mert el vették tőle a kedvét, talán épen azok, a kiknek ügybuzgósága leginkább óhajtotta az üdvös változást.

Most az ügy innét a téli álmor szakába jutott. Ismét pihen, ki tudja meddig. Magyarország szenge ifjuságának kiszámíthatlan nagy kárára.

De nekünk nem szabad pihenni engednünk Mindnyájunknak szívében él a vágy, a mely a változást kívánja, különösen a papi koronák tagjai, a kik hivataluknál fogva kénytelenek foglalkozni a hitoktatás ügyével, vessenek egy tekintetet erre az elhagyott, árva ügyre.

Aida a szelidebbiket szerette s azt választá völegényének.

Ki volt tűzve a menyegző napja. Aida menegve dolgozott menyasszonyi fátolyán, ezüst szálakból lilíomot hímelve beléje. Bülbül lábainál ült s hallgatagon szagatta fel a pázsit bársonyos gyöpenék szálait.

— Miért nem énekelsz édes kis madaram? — kérde Aida, gyöngéden félresimítva az ifju homlokáról annak aranyszőke fűrteit. Felelj nekem, miért vagy oly bánatos napok óta? Bülbül sóhajtott s fölnezett Aidára. Olyan szépen tudott a szemével beszélni. Aida megértette.

— Te ugye azt hiszed, hogy én most már kevésbé foglalk szeretni mint eddig.

Bülbül csüggedtem hájtá le fejét.
— Lásd pedig ez nem igaz, Alláhra esküszöm, hogy nem! — Jöjjön meg hát a régi kedved, daloljunk, oszd meg velem a boldogságot!

Bülbül vad, szilaj nótába kezdett. Szeme égett, arcát láng önté el. Majd mintha torkát szoritották volna össze, — mind halkabb s halkabb lett dala. Utoljára fuldokló zokogásba tört ki.

. . . Rég látott a világ akkora fényt, pompát, mint a mennyi a szép Aida menyegzői ünnepélyére ígérkezett. Maga a másik szerelmes, a sötét arcú kincses hajós is készült meglepetést szerezni a tündérszép menyasszony számára. Már hónapok óta dolgozik tervén. Embereivel éjnek idején, be a tengerparttól a Mehmed basa palotájáig egyenes vonalban hosszú csatornaszerű alagutat vájt a föld

A papság erei és idegei annak a nagy szervezethez, melyet az anyaszentegyház testének nevezünk. Vigyék minden tag vagytát a szivhez, a mozgó erőhöz, a püspöki karhoz. Cassius.

Városi közgyűlés.

Mikor a városatyák tegnap délután fél 1-kor elhagyták a közgyűlés termét, egy aggodalom egy problema foglalkoztatta valamennyiüket. Az aggodalmat Mohai Lajos főszámvivőnek azon haljóslatu megjegyzése okozta, miszerint legközelebb egy felettébb pikáns előterjesztést fog tenni a szükségessé vált póthitelekéről; a problema pedig az volt, hogy vajjon mit is csináltak volna az egész istenadta dél előtt, ha Kovács István, a leglelkimeretesebb városatyja és legelszántabb spórmeiszter egy kis „hasznos sztrazokozásról“ nem gondoskodik?

Annai szent igaz, hogy ez a szigorú öreg ur volt a nap hőse. A mint a gyűlés megnyitása után székéről fölemelkedett, rögtön tisztában volt mindenki, hogy a nagy kritikusknak súlyos mondanivalói vannak. Meglátszott rajta. És nem is csalódtak, mert Kovács apó olyan öt követ — akarom mondani „észrevételt“ dobott a vita medrébe, hogy jóformán azoknak kihálásával telt el az egész tanácskozás. Igaz ugyan, hogy ezek közül csak kettőt sikerült épségben kifogni és megtartani, a másik három ellenben elveszett a több, főképp hivatalos részről megnyilatkozó ellenvetések hinárjában.

Mindenesetre jellemző, hogy a száz és egynehány városi képviselő között mindössze egy ember akadt, a ki a költségvetési előirányzatot alaposan áttanulmányozta és egy kissé — megfésülte. Hát az a fésű talán csorba, töredezett itt-ott, de Kovács apó jószándékkal vette a kezébe és használt is valamit. Még is csak jó az öreg a háznál.

A közgyűlés lefolyását a következőkben adjuk:

alatt s körülhatárolta a palota fundamentumát. Sötét arczán valami daemoni mosolygás ül, míg parancsait elfojtott hangon osztogatja. Tudja, hogy terve bizonyos, emberei el nem árulják őt.

Oh mily kéjjel gondol a menyegzői estre!... Tündéri pompa s fény körös-körül. A virágok, fák, még a palota hideg márványoszlopai is szerelnél lehelnek. A völgyény menyasszonya fölül, hogy megcsókolja... s akkor kinyitja a csatna vas ajtaját a tenger felől. Tudja hány órák esik a dagály, ő a percekkel is egészen tisztában van. Milyen édes zene lesz fülének a víz morgását, csattogását hallgatni, a mint zuhogva omlik a lejtős üregbe, lefut a palota fundamentomáig, ott néhány másodperc múlva körülmossa az alácsott talpazatot. Inog a hatalmas épület, összeesik, mintha földrengés rázta volna meg. Megőrül a kéjtől, ha hallani fogja a sikoltásokat, oh, ezer közül is meg fogja ismerni, melyik volt az Aida hangja.

Titokzatos suttogással borulnak össze a sötétlő cipruslombok. Bülbül ott bujkál közöttük. A vidám menyegzői láрма elhat egészen ideig, pedig szegény Bülbül úgy fut el. Le megy a tengerpartig, de még oda is elkíséri egy-egy elmuló akkord. Agya lázas, erei sebesen vernek. Lejjebb megy a parton s nézi a tisztá, átlátszó vizet. A tenger csodás lakóit egyenkint látja elsuhanni maga előtt. Némelyik olyan mint egy kinyitott piros rózsza, csatatos, piros evezői libegnek körülötte. Ugy tetszik, mintha a hullám ringatná.

Milyen jó lehet nekik odalenn, — gondolja

Báró Fiáth Pál főispán megnyitó szavai után a jövő közgyűlés november hó 27-ére tűzött ki.

Napirend előtt felszólal Kovács István biz. tag. Szabályellenességet konstatál a meghívók kibocsátásánál, melyeket a bizottsági tagok ugyan már a mult esütörtökön megkaptak, de az ott kitüntetett tárgysorozatra utólagosan még hat olyan pont vezetett, melyek csak itt, a gyűlés napján lettek ismeretesek. A polgármester megjegyzi, hogy ezek jórészt csak a beadók iránt való szükséges figyelemből lettek fölvetve, de ha a közgyűlés kívánja, esetleg elhalaszthatók lesznek. Mivel azonban egyébként sem bírnak valami olyan kiváló fontossággal, mely a behatóbb áttanulmányozást, illetve az elhalasztást szükségessé tenné, a közgyűlés egyszerűen napirendre tér.

Elsőben Mohai Lajos főszámvivő tart egy kis csinos, kerekded beszédet. A költségvetési előirányzatot ajánlja elfogadásra olyan bámulatot keltő mondatokban, melyek fényesen igazolják édes hazai nyelvünk kiváló hajlékonyságát. Jelzi, hogy a legelő ügyben hozott határozat megfellebbeztétvén, az abból származó jövedelemtöbbletet még nem lehetett belevenni a jövő költségelőirányzatba. A gyöngébe okulására, kik folyton a lassu haladás miatt keseregnek, felhossa azt a megdönthetetlen axiomát, miszerint a legesekélyebb haladás is érzékeny terhekkel jár, a mitől viszont a leglelkesebb reformátorok is meglehetősen irtóznak. A nagy figyelemmel és gondallal összeállított előirányzatot egyébként elfogadásra ajánlja.

Kovács István panaszképpen felhossa, hogy daczára a törvény által szigoruan előirt intézkedéseknek, a hatóság nem fordít kellő figyelmet arra, hogy a kihirdetés szabályszerűen történjék. A városház kapuja alatt kifüggesztett hirdetésben például az esetleges észrevételek beadásának határideje okt. 25-ére volt kitűzve s csak kevéssel a mai közgyűlés előtt lett ezen terminus 10-re kigazítva. Továbbá a betervezett észrevételek szabály szerint a városi tanács által tárgyalandók lennének és véleményes előterjesztéssel vezérlendők a közgyűlés elé. Az ő észrevételeivel szemben ezt elmulasztották, a mi a törvénynek nyilvánoló megszegése. Az előirányzatot különben általánosságban elfogadja.

A főispán Kovács felszólalására nyomban reflektálva megjegyzi, hogy ha ennél a dolognál hiba esett, az bizonyára nem szándékos

magában Bülbül. Ha engem is így ringatna a hab s én álmodhatnék szépet, álmodhatnék mindig Aidáról...

Egy hús hullám kicsapott a partra, — a dagály beállott Bülbül lehajolt, s kezével megvedesíté homlokát. Olyan jól esett neki.

Egyszerre valami vizesésszerű zuhogás, csattogás üté meg fülét. Körülnézett s néhány lépést tett a hang irányában. Nem messze tőle, egy a partban vált üreget nagy robajjal tödnt be a víz. A hullám tájtéző habot vert gyors futtában, aztán eltűnt a mélységben. S ez így ment szakadatlanul.

Bülbül szeme arra a sötét, erős alakra tapadt, ki a zuhatagtól mintegy kőhajításnyira állt derekát egy fatörzsének támasztva. Arczával félig a palota felé fordult s ördögi mosolygás futotta át időnkint vonásait.

Hah! Bülbül megösmerte, hogy az az indiai kincses hajós. A másik, a boszut szomjazó, elutasított szerelmes...

Sejtő, rémes gondolat cikázott át agyán s mint a villám, oly gyorsan futott a palotába. A föld alól sajátos zúgás, mozgás hallatszék föl, mint távoli menydörgés zaja. A márványoszlopok meg-megrendültek.

Benn a zene harsogott. Öröm, jókedv az arczokon, ki gondolta volna, hogy olyan közel jár hozzájuk a sárgea csontos rém, a halál...

— Uram! Aida! — kiáltá Bülbül, ki a nagy veszélyben visszanyerte beszélőképeségét és hangjával tudtörögte a lakodalmi zajt — Alláh szent nevére, meneküljétek! A palota összeomlik. Nézzétek, hogy reszketnek a boltívek, — halljátok, hogy zug a föld? Átkozott legyen a kincses hajós, az ő műve volt mindez!

rosszakaratból történt. A törvényhatóság a közgyűlést 16-ára tűzte ki s a hirdetmény ennek megfelelően módosított. Szabálytalanság azonban nem történt s a ki — mint a felszólaló biz. tag. — lelkiismeretesen utána járt a dolognak, az észrevehette a korrekurát. A tanács pedig azért nem tárgyalta a kérdéses észrevételeket, mert azokat olyan ember terjesztette be, a ki bizottságban is részt vett.

Most sorrendben vették elő a Kovács-féle észrevételeket.

I. „Jövőben csak polgári iskolát végzett nők legyenek ideiglenes díjnokok, a kik napi egy koronával díjaztatnak.“

A polgármester a hölgy-skríblerek alkalmazását méltányosnak találja, mert az más hatóságoknál is intézeteknél is gyakorlatban van, tehát a korszellem kiáltó szava előtt a törvényhatóság sem dughatja be a fülét. Amde itt az a baj, hogy a kisasszonykák részére nem találhatnának megfelelő helyet, mert az ösfogalók, már mint a férfi-ördiákok aligha volna-nak hajlandók meghozni azt a gyöngéd áldozatot, hogy a dohányszárlól leszokjanak, a mi pedig a kényes orroskáknak felette kellemetlen. Az alapvet egyébként helyesli, de a kivitel módját nem. Mert az a hölgy vagy alkalmas, vagy nem. Az első esetben aligha érné be a takarékosági szempontból ajánlott 1 korona napidíjjal, mely a meghaláshoz sok, ellenben a megélhetésre kevés, a másik esetben pedig azt sem érdemli. A díjnokok alkalmazása különben az ő joga lévén, majd módját ejti annak idején, hogy a körülményekhez képest a női erőket is felhasználhatja, — de a rendes föltételek mellett. (Helyeslés).

Következett a második észrevétel, mely szerint „a pénztári napibiztosi állást beszüntessék, a mi által a szükséglet 5-ik rovata alatt 2760 korona megtakarítatik.“

Kovács István kifejti, miszerint a napibiztos ott teljesen felesleges (Helyeslés), mert ugyis ott van az ellenőr (Élénk helyeslés). A napibiztos tehát csak akadék (Viharos helyeslés) s ezen intézmény eltörlése által szép öszszegyet lehetne megtakarítani (Tomboló helyeslés).

A polgármester nem fogadja el az indítványt. Mikor azt az intézményt megalkották, elsősorban arra törekedtek, hogy a pénztári kezelés titkaiba (Közbeszólás: „A sötétbe“) a törvényhatóság tagjai is betekinthessenek. Ha fölteszszük is — pedig fölteszszük — hogy a hivatalnokok jól végzik a dolgukat, mégis jó az ilyen ellenörözés, mert ha valamely szabály-

Iszonyu dördület követte szavait. A palota egyik termének oldala beomlott, padlózata leszakadt. A menyegzői népség rémülten futott a kijáratok felé. A palota recsegett, ropogott. Sikoltás, zaj mindenütt.

A kincses hajós távolról gyönyörködött benne. Eleinte csak kacagott, aztán mintha örület fogta volna el, — hirtelen felugrott egy omlatag köre s onnan vetette magát a mélységbe.

— Utánad megyek Aida, — hörgé, s a szennyes, iszapos hullám összecsapott feje fölött.

A perzsa király fia szorosan átölve tartá reszkető menyasszonyát.

— Alláh nagy! Alláh igrál! — kiálták a menekültek.

— Hol van Bülbül? — kérdé remegve Aida.

Bülbül? — It nem kereste senki. Ki tudja, hol van?... Tán lenn a tenger fenekén, bimborszinű csigák vetette ágyon.

Csodás tengeri rózsák usznak körülötte, lágyan ringatja a hab s ő álmodik szépet, Aidáról...

... A leomlott palota kövei közé aztán minden alkonyatkor befutott a dagály. Hovatovább mindjogban beiszapolja az üreget, zúgása is gyöngül.

A jámbor, babonás török azonban még mindig messze elkerüli e helyet. Azt hiszi, hogy a gonosz lelkek üvöltnek odalenn, míg az esti szélben ia sötét arcu kiucses hajós sóhajtását véli hallani.

